

Спеціалізованій вченій раді
Д 35.051.01
Львівського національного
університету імені Івана Франка
м. Львів, пр. Свободи, 18

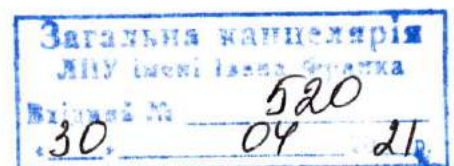
ВІДГУК

офіційного опонента

**кандидата економічних наук, доцента Бак Наталії Андріївни
на дисертаційну роботу Галамая Романа Ярославовича
на тему: “Трансформація податкової системи України в умовах
реформування місцевого самоврядування”,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.08 - гроші, фінанси і кредит**

На підставі вивчення підготовленої Галамаєм Романом Ярославовичем дисертації на тему “Трансформація податкової системи України в умовах реформування місцевого самоврядування” та наукових праць, опублікованих за темою дослідження, можна констатувати наступне.

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими темами, програмами, планами. Комплексний характер процесу змін у системі управління розвитком територій, який триває в Україні з 2014 року, зумовлює гостру необхідність перегляду й оптимізації механізму фінансового забезпечення функціонування територіальних громад і органів місцевого самоврядування. Важливою складовою останнього є механізм формування податкових надходжень місцевих бюджетів. Його дієвість залежить від впливу різноманітних чинників, серед яких варті виокремлення, насамперед, склад і структура податкових платежів, процедури адміністрування, застосовувані державними податковими органами, дії органів місцевого самоврядування та їхніх виконавчих структур по наповненню дохідної частини бюджетів, а також рівень податкової культури громадян.



Максимізація їхнього позитивного ефекту можлива за належного комплексного теоретико-методичного обґрунтування практичних рекомендацій щодо змін, яких потребує податкова система України. Саме на досягнення такої мети спрямоване наукове дослідження Галамая Р.Я. Тому з позиції необхідності забезпечити реальність і життєздатність адміністративно-територіальної реформи в Україні, яка супроводжується реформою бюджетної децентралізації, тему дисертаційної роботи здобувача вважаю актуальною та своєчасною.

Актуальність дослідження також підтверджується тим, що воно є складовою частиною науково-дослідної роботи співробітників Львівського національного університету імені Івана Франка, яка проводиться за темами: "Формування фінансового потенціалу національної економіки" (державний реєстраційний номер 0116U001677) та "Проблеми теорії і практики обліково-аналітичних наук в умовах гармонізації до стандартів ЄС" (реєстраційний номер 0118U000599).

Ступінь достовірності й обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Зміст дисертаційного дослідження розкриває його тему в рамках обраного плану та поставлених автором завдань. Розглянуті в роботі питання викладені в структурній послідовності, висновки є логічним завершенням проведеного автором дослідження та загальним підсумком його результатів.

Основні наукові положення, висновки та практичні рекомендації, що викладені в дисертаційній роботі (с. 174-177), логічні та послідовні. Їхня достовірність і аргументованість підтверджуються використанням сучасних прийомів і методів дослідження (с. 7), опрацюванням значного обсягу нормативно-правових документів, інформаційно-аналітичних і статистичних матеріалів, а також широкого спектру наукових праць (194 найменування) провідних вітчизняних і зарубіжних учених з проблем державних і місцевих фінансів, бюджетної та податкової систем (с. 178-195).

Аргументація основних положень новизни та загалом зміст дисертаційної роботи свідчать про глибоке розуміння автором досліджуваної проблеми,

вміння працювати з науковою літературою, нормативно-правовими документами у сфері оподаткування, статистичними та аналітичними матеріалами.

Оцінюючи обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження, можна відзначити високий рівень теоретичного й методичного опрацювання автором головних аспектів досліджуваної теми.

Наукова новизна положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. В цілому можна погодитися з розгорнутим авторським формулюванням пунктів наукової новизни дисертаційної роботи. З мого погляду, як опонента, до основних наукових результатів, що розкривають особистий внесок здобувача в розробку досліджуваної проблеми та характеризують наукову новизну його дослідження, доцільно віднести:

- удосконалення концептуальних засад розвитку податкової системи в контексті посилення фінансової спроможності місцевого самоврядування (с. 142-156). Вони сформовані на основі визначення засадничих орієнтирів розвитку податкової системи в Україні з метою посилення її конкурентоспроможності;

- удосконалення методичних засад оцінювання податкової достатності бюджетів територіальних громад на основі розрахунку інтегрального показника (с. 104-120). Такий підхід допомагає диференціювати територіальні громади за рівнем ефективності акумулювання податкових доходів до місцевих бюджетів, що слугує орієнтиром для розробки напрямів удосконалення податкової системи в умовах реформи місцевого самоврядування;

- розвиток концептуальних орієнтирів модернізації інституційно-правових засад удосконалення податкової системи в контексті посилення мотивації територіальних громад ефективно використовувати власні ресурси і фінансові можливості (с. 64-65);

- удосконалення понятійного апарату й термінології фінансової науки, зокрема уточнення сутності поняття “податкова система”, яке передбачає комплекс взаємовідносин між державою та платниками податків з приводу

акумулювання коштів до бюджетів різних рівнів у процесі перерозподілу створеного продукту з метою формування достатніх фінансових ресурсів держави та місцевого самоврядування та забезпечення економічного розвитку територій (с. 9, 28, 65);

- подальший розвиток науково-методичного підходу до оптимізації порядку зарахування податку на доходи фізичних осіб до місцевих бюджетів, а саме: його зарахування в пропорції 50% - 50% за місцем праці та, відповідно, місцем реєстрації (або фактичного проживання) найманого працівника (с. 11, 159-165);

- обґрунтування моделі самооподаткування громадян як інструменту співпраці органу місцевого самоврядування і членів територіальної громади, згідно з якою забезпечується залучення населення до акумулювання та розподілу податкового ресурсу, зокрема в частині самостійного обрання проектів для бюджетного фінансування, встановлення умов і нормативів самооподаткування (с. 9, 168-171).

Теоретична та практична значимість отриманих результатів для науки і практики. Відзначені вище та низка інших наукових здобутків дисертанта мають теоретичне і практичне значення, а також можуть слугувати науково-методологічною базою для розробки практичних рекомендацій щодо трансформації податкової системи в умовах реформування місцевого самоврядування в Україні.

Теоретичне значення отриманих Галамаєм Р.Я. результатів визначається обґрунтуванням теоретико-методичних засад щодо трансформації податкової системи України в умовах реформування місцевого самоврядування та розробленими рекомендаціями з питань справляння місцевих податків і зборів.

Практична цінність результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що висновки й рекомендації автора можуть бути використані органами державної влади й управління різних рівнів при вдосконаленні механізму функціонування податкової системи в контексті децентралізації влади в Україні.

Підтвердження практичної значимості одержаних результатів дослідження - це використання пропозицій, здобувача органами влади на регіональному та місцевому рівнях, а саме: Головним управлінням ДПС у Львівській області; Львівською обласною державною адміністрацією; Миколаївською районною державною адміністрацією, радою Підберізіцівської сільської ОТГ. Також окремі результати дисертаційної роботи використовуються в навчально-методичній діяльності автора в ЛНУ імені Івана Франка.

Зазначене підтверджене відповідними довідками про впровадження.

Повнота викладу основних результатів дисертаційної роботи в опублікованих здобувачем працях. Теоретичні положення, висновки та рекомендації, викладені у дисертаційній роботі Галамая Романа Ярославовича, повною мірою відображені в 19 наукових публікаціях, з яких 9 – це статті у наукових фахових періодичних виданнях України (в тому числі 7 – у виданнях, що включені до реєстру міжнародних наукометричних баз), 2 – у наукових періодичних виданнях іноземних держав. Також результати дослідження отримали позитивну оцінку на 7 науково-практичних конференціях, що достатньо з погляду повноти їх представлення та публічного обговорення.

Загальний обсяг опублікованих особисто автором наукових праць становить 6,07 д.а.

Кількість і обсяг наукових публікацій здобувача відповідають чинним вимогам до основного змісту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Ідентичність змісту автореферату та основних положень дисертації. Основні положення, висновки й рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі, знайшли повне відображення в авторефераті. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації. Матеріал дисертації та автореферат викладено в науковому стилі, логічно та послідовно. Наукова новизна, винесена на захист, достатньо повно й аргументовано представлена в авторефераті.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертаційного дослідження. Відзначаючи позитивні сторони та авторський підхід до вирішення поставленої проблеми, доцільно звернути увагу на певні неточності й дискусійні питання, які потребують додаткової аргументації здобувача.

1. У першому розділі дисертаційного дослідження доцільно було б розглянути питання співпраці державних податкових органів і органів місцевого самоврядування в питаннях стягнення місцевих податків і зборів, а також надати пропозиції щодо напрямків поліпшення такої взаємодії.

2. Аналітична частина роботи (розділ 2) виконана на достатньо високому рівні із застосуванням математичного апарату, яким, як видно з роботи, автор добре володіє. Це дало змогу отримати достовірні та науково обґрунтовані й емпірично доведені висновки. Разом з тим, потрібно зазначити, що проведене здобувачем комплексне оцінювання стану функціонування податкової системи як складової фінансової основи розвитку місцевого самоврядування базується на розрахунку інтегральних показників. Однак аргументів на користь вибору саме цієї методики автор не навів.

3. Здобувачем розроблено концептуальну модель розвитку податкової системи в контексті посилення фінансової спроможності місцевого самоврядування (рис. 3.6, с. 149), яка досить наповнена та логічна. Проте залишилися нерозкритими інструменти та важелі податкового регулювання, деталізація яких важлива з погляду результативності пропонованих змін.

4. У дослідженні запропоновано алгоритм самооподаткування мешканців територіальних громад (с. 170-171). Вважаю, що така форма має право на практичне втілення. Однак виникають питання: як її впроваджувати у міських територіальних громадах; яка частка жителів у таких громадах повинна проголосувати за самооподаткування мешканців, щоб його можна було застосовувати до всього населення громади? Відповіді на ці питання потребують додаткового обґрунтування.

5. У третьому розділі дисертаційної роботи варто було б розглянути основні повноваження, які доцільно передати громадам при функціонуванні

7

податкової системи в рамках нової архітектури адміністративно-територіального устрою. Це дозволило б провести подальші розрахунки та виявити можливість фінансування покладених на органи місцевого самоврядування повноважень у межах запропонованого здобувачем розподілу податків між бюджетами різних рівнів.

Загалом висловлені зауваження й уточнення не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Галамая Р.Я. Їх варто розглядати як основу для наукової дискусії, а також як побажання щодо напрямків подальших наукових досліджень здобувача.

Загальна оцінка дисертації та її відповідність встановленим вимогам Міністерства освіти і науки України. Дисертаційна робота Галамая Романа Ярославовича на тему **“Трансформація податкової системи України в умовах реформування місцевого самоврядування”** є самостійним, цілісним, завершеним науковим дослідженням на актуальну тему, яке має теоретичне та практичне значення, виконане на високому теоретико-методологічному рівні та відповідає паспорту спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Завдяки проведеному дослідженню здобувач отримав нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності вирішують важливе наукове завдання щодо вдосконалення теоретико-методичних засад і розробки практичних рекомендацій по трансформації податкової системи України в умовах реформування місцевого самоврядування.

За своїм змістом автореферат дисертації ідентичний її основним положенням, дає повну переконливу уяву про виконану роботу та відображає основні наукові результати й висновки, сформульовані в дисертації:

За оформленням, змістом, теоретичною та практичною цінністю, науковою новизною дисертаційна робота **“Трансформація податкової системи України в умовах реформування місцевого самоврядування”** повною мірою відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України, що викладені у п. 9, 11, 12, 13 та 14 **“Порядку присудження наукових ступенів”**, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року (із

змінами, внесені згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р. та № 1159 від 30.12.2015 р.), а її автор, Галамай Роман Ярославович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів і кредиту
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

Н.А.Бак

